

Funicular de Gelida

Gelida

Ubicació

Comarca: Alt Penedès
Lloc/Adreça: Estació del Passeig Josep Rossell.
Alçada: 186

Coordenades:

Latitud: 41.440574966433
Longitud: 1.8646059930325
UTM Est (X): 405150
UTM Nord (Y): 4588288

Classificació

Número de fitxa 08091 - 8
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Obra civil
Estil / època: Contemporani Noucentisme
Segle XX
Any 1924

Autoria de l'element: Santiago Rubió i Tudurí

Estat de conservació Bo

Notes de conservació: El Funicular de Gelida va ser traslladat al Centre d'Operacions dels Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya a Rubí l'abril del 2017 per poder dur a terme els treballs de reparació i reprendre el servei que es donava els caps de setmana. Les tasques que es van realitzar a Rubí van afectar les caixes dels cotxes que van ser restaurades en la seva totalitat. Pel que fa als bastidors dels dos vehicles es van restaurar a Suïssa.

Protecció Legal i física

Tipus de protecció: BCIL

Observacions protecció: El perímetre de les vies està vallat i prohibit. L'accés a les dues estacions (inferior i superior) estan tancades i només s'hi pot accedir comprant bitllets. D'igual manera els dos cotxes.

Data aprovació: dg., 25/01/2015 - 12:00

Número inventari	Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya, 35065
Generalitat i altres inventaris	
Accés	Fàcil
Ús actual:	Lúdic/Cultural
Titularitat	Pública
Titular:	Generalitat de Catalunya. Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya
Fitxes associades:	
<u>Centre d'interpretació del Funicular</u>	
Autoria de la fitxa	Martí Picas. INSITU SL
Data de registre de la fitxa:	dj., 29/02/2024 - 16:07

Descripció

Es tracta d'una línia de funicular que connecta el poble de Gelida amb l'estació de ferrocarril situada a la part baixa del poble. La fitxa tècnica del funicular descriu que té una longitud de 860 m, amb una pendent màxima del 22% i un desnivell entre estacions de 103 m. El temps total del recorregut és de 8 minuts i la longitud del cable de tracció és de 935 m.

Originalment, per evitar accidents es va instal·lar un cable amb una capacitat de fer front a 46 tones d'esforç, quan en realitat n'aguantava 4. El cable té un diàmetre de 29 mm i llisca sobre un conjunt de 103 parells de politges. Disposa de dos cotxes rectangulars construïts de fusta i ferro que han estat automatitzats per fer-ne compatible la seguretat i l'ús actual, preservant-ne els valors patrimonials. Els cotxes estan inclinats per adaptar-se al desnivell del terreny, fet que genera una posició escalonada dels passatgers, que poden seure a banda i banda de bancs laterals.

Els dos laterals i els dos frontals disposen de grans finestrals de vidre i un llum/fanal central. La coberta és lleugerament corba. La línia del funicular és única, tot i que a la part central es bifurca per fer compatible el pas dels dos cotxes.

Observacions:

Disposa de dues estacions. La inferior, de petites dimensions, i la superior, que també allotja el centre d'interpretació. Va ser incorporat al POUM de 2015 amb la codificació C1-07.

Història

La societat Funicular de Gelida, S.A. va ser constituïda el 19 de setembre de 1920, i el funicular va ser inaugurat l'1 de novembre de 1924, després d'un període de construcció de divuit mesos. Els promotors de l'obra foren Mn. Jaume Via i Torres i l'alcalde d'aquell moment Josep Rossell i Massana a qui se'ls va col·locar una placa homenatge l'any 1950 per celebrar el 25 aniversari del Funicular. La finalitat inicial del Funicular era connectar l'estació de tren i la zona industrial amb el barri antic.

L'obra va ser dirigida per Santiago Rubió i Tudurí, enginyer del funicular del Tibidabo. Una part de la maquinària original procedia de la reforma realitzada al funicular del Tibidabo, la qual havia estat adquirida per la societat gelidenca. Els dos cotxes es van comprar nous a la casa Estrada de Barcelona. El constructor va ser Delfí Mas de la nissaga de cons.

Durant els primers anys, el Funicular va ser utilitzat principalment per a transportar passatgers, especialment treballadors dels molins paperers, usuaris del tren i residents del barri de Sant Salvador. A més de servir com a mitjà de transport, també es va convertir en un reclam refinat que aspirava a captar l'atenció de la burgesia barcelonina cap al poble, seguint el model de ciutat jardí que s'havia adoptat amb les torres d'estiueig de l'època.

Fins al 1972, l'explotació del funicular va ser relativament rendible, però amb l'arribada en massa de l'automòbil, va començar un declivi progressiu. L'any 1977, la societat Funicular de Gelida, S.A. va obrir un expedient econòmic que va portar la societat a gairebé la fallida. El 30 de març de 1978, es va establir un Consell d'Administració amb representació de l'Ajuntament per assumir part del dèficit de manera provisional.

El 1980, l'Ajuntament va prendre el control total del funicular, i el 3 d'abril de 1982, després d'una remodelació integral, es va inaugurar novament sota la titularitat de Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya. Entre els anys 2006 i març de 2007, els tècnics de l'empresa Ardanuy Enginyeria Ferroviària van redactar el Projecte per a la renovació del Funicular, el qual preveia la instal·lació de nova maquinària i cotxes, a més de diverses millores a les estacions i les vies. La restauració més recent dels vehicles i de la línia es va dur a terme el 2017.

Al Centre d'Interpretació, els visitants podran descobrir l'origen del funicular, els detalls de la seva fundació, el servei que va oferir durant els primers anys i l'impacte en la millora de la mobilitat dels veïns de Gelida.

Bibliografia

CARAFÍ, Enric (1982). Àlbum del Funicular de Gelida 1920-1982. Generalitat de Catalunya. Departament de política territorial i obres públiques.

CARAFÍ, Mercè (1998). L'Abans. Recull gràfic de Gelida, 1890-1965. Efadós Editorial.

GALLARDO, Joan, & SANS, Joan (2000). El Funicular de Gelida. Els seus primers 75 anys (1924-1999). Ajuntament de Gelida. El Farell Edicions.

RIUS, Jaume, et al. (2011). Gelida. Retrats d'un temps. Edicions i propostes culturals Andana.

ROSSELLÓ, Joan (1990). "Els Mas, nissaga de paletes, constructors i arquitectes de Gelida". Miscel·lània Penedesenca. 1990, pp. 493-512.

Enllaços d'interès:

[Estació Superior - Web Trens de Catalunya](#)

[El Funicular de Gelida](#)

[Inventari Patrimoni Arquitectònic de Catalunya](#)

